

Előfizetési árak:
 A kiadónicatalban átvéve:
 Egész évre 8 frt — kr.
 Negyedévre 2 — — —
 Helyben házhoz hordva:
 Egész évre 10 frt — kr.
 Negyedévre 2 frt 50 kr.
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre 12 frt — kr.
 Negyedévre 3 — — —

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével
 Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, április 25.

Ismét a színház kérdés.

Nagyvárad város tengeri kigyója, a színházépítés kérdése ismét felbukkant s élénken foglalkoztatja nem ugyan — az építészeket, hanem egyelőre csak a kisajátítási bíróságot és a szakértőkül felkért becselőket. Ezek egy-két nap alatt bevégzik munkájukat s akkor következnek a kártalanítási eljárás megindítása a két háztulajdonos Mayr Sándor és Weiszlovits Adolf ellen.

Felhatalmazása van a tanácsnak erre is. A belügyminiszter megerősítette a városi közgyűlésnek 1897. szept. 9-én 36 szótöbbséggel hozott határozatát, megengedte a szükséges kisajátítást s kimondotta erre a sürgősséget.

De a kártalanítási eljárásához és az építéshez nemcsak felhatalmazás kell, hanem pénz is, még pedig igen sok. Ebből pedig nem sok van a nemes városnak.

Annyi éppen van, hogy deponálhatja a bizottság által megállapítandó becsértéket, mert van még a regálékötvényekből 300.000 frt. De ezen kívül azután nincs is több.

Lenne ugyan még mintegy 250 ezer frt kölcsönképpen átengedve az eladott regálékötvények árából a honvéd lovaslakatya építésére, de ennek a visszafizetésére alig van egyhamar kilátás. A lakatya építési költségeinek fedezésére ugyanis azt határozta Nagyvárad város

törvényhatósága, hogy felveendő kölcsönből építeti a lakatya. A pénzügyi viszonyok folytán azonban csak igen magas kamat mellett lehetett volna kölcsön utján pénzhez jutni s így a város a regálékötvények eladása által jutott az építési költségekhez. Az a baj, hogy a regálékötvények árából adott kölcsönt nem igen kapja meg egyhamar a város, mivel a pénzpiacz állása még mindég olyan, hogy kilátás sincs rá, miszerint Nagyvárad városa 5 $\frac{1}{2}$ vagy 6%-nál alacsonyabb törlesztéses kölcsönt kapjon. Így aztán nem áll nagyobb összeg, lehet még évekig, a város rendelkezésére, mint a meglévő 300.000 frt.

Mert azt a 126.000 frtot, amit a villamos vasut engedélyezéseért fog kapni a város, még messze van; hogy azt megkapja, előbb lehetővé kell tenni a villamos vasut építését a — Bazárszoros kibővítése által.

Ez a körülmény kapóra jött a Nagypiaczi pártnak, mely most fel is használja az alkalmat s egyszerűen azt indítványozza, álljon el a város a színházépítésnek a Bazárszoros kibővítésével kapcsolatos keresztülvitelétől. Ehhez a párthoz csatlakoznak azok is, akik egyáltalán ellenzik a színházépítést.

Mi kezdettől fogva amellől voltunk, hogy az a város, amelynek közköltője 30%, útdója 10%, iskola és óvoda adója 10%, — vízdíja 21%, — 30% betegápolási adó, — — — az a város, amelynek iskolákat kell építenie, csator-

názást létesítenie stb, nyugodt lélekkel nem mehet bele színházépítésbe.

A városi közgyűlésnek másfél évvel ezelőtt nyert felhatalmazása alapján a tanács megteheti a még hátralevő lépéseket. Ujabb felhatalmazásra — úgy véljük — nincs szüksége. Ha mégis kérne ilyen a közgyűléstől, azt árulná el, hogy nem bízik a tervezet realitásában.

És ez esetben — bármennyire sajnálnók is a Bazárszoros kibővítésének elejtését — kénytelenek volnánk ellene foglalni állást.

* * *

A városi törvényhatósági bizottságnak 47 tagja a következő kérvényt nyújtotta be a városroshoz:

Tekintetes Törvényhatósági Bizottság!

Alólirottak, mint a tek. törvényhatósági bizottságnak, részint választás, részint mint a legtöbb adót fizetők tagjai, tudatában vagyunk a színházépítés fontosságának, nem vagyunk elvi ellenzői az ugynevezett Bazár-szoros kibővítésének sem és mégis erkölcsi kötelességünknek tartjuk és érezzük, hogy most, amidőn a két cél összekapcsolása által s azok megvalósítása végett a tekintetes törvényhatósági bizottság elé a tekintetes városi tanács olyan javaslattal lép, mely városunk jövő fejlődésének hosszú időre megakadályozását idézné elé, — felemeljük tiltakozó szavunkat, hogy elhárítsuk magunkról a felelősséget azon veszedelmért, melybe városunkat az ösmert módozatokkal keresztülviendő tervek megvalósítása sodorná.

Mielőtt azonban az alábbi indítványpon- tot előterjesztenénk, rámutatni kívánunk arra, hogy az ügy jelen stádiumában a kisajátítási per megindításának szüksége folytán a szán-

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Az özvegy férfi.

Irtá: Gosztonyi Jenő.

A titkár izgatottan szippantott keitőt finom, gianacsis szivarkájából és leverve róla a hamut, beszélni kezdett.

— Igen kedves barátom, özvegyember vagyok a nélkül, hogy meghalt volna a feleségem. És ha nem untatom vele, úgy elmondom önnek szakításunk történetét. Szürke, köznapi eset, a milyen számos adja elő magát az életben, de ha meghallgat, úgy egygyel több példát tud arra, hogy miként teheti tönkre a nő egy férfinak a lelkét.

A társas, szikár magas ur, szürke hajfürtökkel és kiálló arccsontokkal, nem felelt, csak hallgatagon, néma fejbőlintással intett neki, hogy folytassa tovább.

És Peregrin beszélt, nyugtalan zavarát alig sikerült elpalástolni. Hangja olykor remegett, majd öblös torka keményen eszengett, úgy hogy viharos kedélyállapotában minduntalan kitöréstől lehetett tartani.

De az ügyvéd bár alig néhány óra óta ösmerte, a legnagyobb nyugalommal szemlélt és a kandallóval szemben ülve vele merően rá szegezte tekintetét.

— A hivatalból jövet láttam meg először. Karsu, nyulánk leányka volt, üde fehér arccsal és társányit buzákk szemekkel. Valami dolog akadott ép a kerületi bíróságnál és azt

úvozta már a kora, délelőtti órákban, hogy ebédre egyik újházás barátomnál pontosan megjelenhessek. Ő egyedül ment, a zeneiskolába igyekezett és apró, keztüös kezével kedélyesen lógáta a hangjegytáskát. Mikor mellém ért reám meresztette mosolygó szemét. pajkosan, bizalmasan és valami különös, esodálatos melegség sugárzott belőlük, mely egész valómat kéjesen meborzongatta. Az első pillanatban ismerőst véltem felismerni benne és hozzá léptem, hogy megszólítsam. Nem vett észre, de bizonyos vagyok benne, hogy ha észre is vett volna, nem süti le szemét, hanem gyermekes elfogulatlansággal vizsgált tovább. Én minden emlékező tehet égem összpontosítottam abban a pillanatban, de nem tudtam visszamlékezni arra, hogy valaha is láttam volna. Miután beláttam, hogy minden találgatásom alaptalan, szilárd léptekkel tartottam utána, hogy lakását megtudjam és talán ebből némi bizonyosságot szerezhetek magamnak.

Jól sejtettem, most tartott a zeneiskolába. Az intézet kapujával szemben megálltam és vártam, hogy majd le fog jönni. Türelmes megadással sűtkéztem az átelleni oldalon, kitéve magamat a kíváncsi növendékek tülakodó pillantásainak, kik gunyos vigyorgással leselkedtek le rám a nyitott ablakokból.

Itt Peregrinnek elhalt a hangja és lelkén édesbus érzés rezgett végig, mely kiült az ajkára és megbocsájtotta a gyermekes éretlenséget, mely akkor izgatottá tette.

— Egy óra múlva jött le és én pillantásai től gondosan elrejtöztem a kapu alá, melynek üvegablakából lényelmesen figyelhet-

tem. Nem volt egyedül, egy másik, körülbelül vele egy idős szöke leánykával lépdelt, kedélyesen vitatkozva valami csekélységen. Én persze mindenütt nyomukban, a míg csak egy körüti ház elé nem értek, hol az én leánykam édesen ajkoncsókolta fiatal barátójét és vidáman ment tovább. Óriási vargabetüt csinált, talán valamit látni akart, vagy a langyos, illatos tavaszi levegő készletére sétára, de elteit körülbelül fél óra mire hazáig ért. Mosolygó arcát még egyszer megláttam, a mint a kapun bement és a szeretett lény eltűnt a lépcsőházban, hová nem követhettem.

... Az ebédre pedig akkor délben le- késtem, a miért illő dorgálásban részesített a ház parányi asszonya.

*

Ha egy férfi a nagy városban fiatal leánykával ismeretséget akar kötni úgy számos alkalom kínálkozik arra — folytatta csekély szünet után Peregrin. De megjegyzem, hogy a legtöbb ut jogos és megengedett és soha sem vezérli tiszta szándék azt a férfit, ki éppen a tiltottat választja. Széleskörű ismeretségem révén nem sok fáradságomba került, hogy a legközelebbi napok egyikén bemutattassam magam a családnál és csak személyes ügyességemre volt szükség, hogy röviden benfentessé tegyem magam náluk.

Szülei rendezett viszonyok között élő, szerény polgárember volt, kik a bizalmas külsejű fiatal embert szívesen látták házukban és semmi idegenkedést sem tanúsítottak az iránt, hogy családjuk körében mint vőt üdvö-

dékolt terv keresztülvitelének költségei még megközelítőleg sem állapíthatók meg s kétségbevonhatatlanul felülmúlják a különben is felületesen előirányzott költségeket és hogy a tekintetes Tanács javaslatának elfogadása ellentétben áll a tekintetes Törvényhatóság azon helyes felfogásával, mely szerint a város pénzügyi erejét túlhaladó áldozatot csakis az esetre volt hajlandó meghozni, ha a tervek megvalósítása a kisajátítási per igénybe vétele nélkül lett volna keresztülvihető.

Pedig az utóbbi esetben is városunk jól felfogott érdekében tiltakoznunk kellett volna a terv megvalósítása ellen, mert a Bazár-szoros kibővítésének és a színház helyének megszerzésére előirányzott ötszáznyolcvanezer forint kiadással szemben csupán az építeni szándékolt bérház bruttó 20.000 forint, netto 14.000 forint jövedelme jöhet számításba, ami csupán kétszáznyolcvanezer forint tőkének törlesztésére elegendő és így háromszázezer forint kiadási többlet igényel külön fedezetet.

A köveztvám és utadóalpból a kiszélesítés és utczarendezés czímén a kilenczvenezer forint fedezeti alap igénybevétele bár jogilag lehetséges, szintén helytelen és meg nem engedhető, mert ez azt eredményezhetné, hogy a külvárosok és mellékutczákról legalább ötven évre elvonatnék a lehetőség, hogy a mai szegényteljes és szomorú közlelési helyzetükből kiemeltessenek, amellet a város kulturális céljai is hiába várnának kielégítésre.

Ugyanezért akövetkező indítványt terjesztjük a tekintetes Törvényhatósági Bizottság elé, kérvén annak tárgyalás alá vételét és névszerinti szavazás megejtésével elfogadását:

Tekintve Nagyvárad város lakóinak jelenlegi szomorú közgazdasági helyzetét és magának Nagyvárad városnak mint Törvényhatósági Bizottságnak szomorú pénzügyi viszonyait; tekintve a tekintetes Törvényhatóságra hasonló elsőrendű és elodázhatlan kulturális és más közhasznú intézmények, különösen a külvárosok és mellék utczák kövezése létesítésének sürgető szükségességét;

tekintve a tervbe vett színházépítés és vele kapcsolatos Bazár-szoros kibővítésének az ösmert módozatok szerint való keresztülviteléből a városra mint törvényhatóságra nehezedő gazdasági erejét teljesen felemészítő megterhelhetetést;

tekintve továbbá azt a körülményt, hogy a tekintetes Törvényhatóság által a szóbanforgó tervek megvalósítása az eddig kimutatott és tudomásul vett költségelőirányzatot előrelátha-

tólag jóval felül fogja mulni és az alapjában is a Törvényhatóság pénzügyi erejét meghaladó meghozni szándékolt áldozatot elviselhetetlen magasságig csigázza;

különös tekintettel arra, hogy a kisajátítási per megindításának szüksége folytán a terv megvalósításának tényleges költségei ez idő szerint egyáltalában még megközelíthetőleg sem állapíthatók meg;

tekintve végül, hogy a kisajátításról szóló 1881. évi XII. t.-cikkre vonatkozó §-a értelmében az egyszer megindított kisajátítási pertől többé egyoldalulag visszalépni nem lehet és így a tekintetes Törvényhatósági Bizottság a kisajátítási per megindítására adandó felhatalmazással egy bizonytalan nagyságú költség elfogadására visszavonhatatlanul kötelezné magát:

mondja ki a tekintetes törvényhatósági bizottság, hogy a városi tanácsnak nem adja meg a felhatalmazás a kisajátítási per megindítására és eláll a színházépítésnek és a Bazár-szoros kibővítésével kapcsolatos keresztülvitelétől.

(Következik 47 aláírás).

A külügyminisztérium Budapesten.

Bécsből jelentik, gróf *Goluchowszky* külügyminiszter holnap visszaérkezik Bécsbe, de jövő héten ismét leutazik Budapestre s ott marad a király magyarországi időzése alatt s a külügyminisztérium ügyeit Budapesten fogja vezetni. Vele mennek az osztályfőnökök és mind azok a hivatalnokok, a kikre a külügyi teendőik elintézésének szüksége van. A sajtóügyształy főnöke, *Dóczy* Lajos osztályfőnök szintén Budapesten fogja ez idő alatt hivatalát tartani. A kiegyezés óta ez lesz az első eset, hogy a monarchia külügyeit huzamosabb ideig intézik Budapestről, a minek az lesz a következése, hogy sürgősebb és fontosabb esetekben a diplomáciai kar tagjai is Budapesten fognak tartózkodni. Ime ismét egy kis kedveskedés. Az árát még nem tudjuk.

Az autonomia sarkpontja.

Erdekes cikk jelent meg *Zichy* Nándor gróf tollából az autonomiára vonatkozólag. Ki-

fejt, hogy mily abszurd következményei volnának annak, ha a legfőbb kegyuri jogok, melyek legszemélyesebb jogai a királynak átengetnének a parlamenti kormány hatáskörébe. Egy csapással az állam körme közé jutnának az elemi és középiskolák, a kath. egyetem, melynek alapját ugyis elfoglalva tartja, az egyházi méltóságok és az egyházi vagyon.

A főkegyuri jogok a folyton változó irányú kormányok kezében valóságos béklyóivá lennének a katolicizmusnak.

Az ellenség dicsérete.

A felejthetetlen *Windthorst* után, nem ugyan hivatalosan, de a köztudatban *Lieber* képviselőt tartják a párt vezérének. A *Deutsches Reichsblatt*, mely minden tekintetben távol áll a centrum törekvéseitől, igen érdekes sorokat hoz *Lieber* dr.-ról. *Lieber* dr. — írja a D. R. — jelenleg a centrum vezére, mely már hosszú évek óta a parlamentben körülbelül 100 taggal van képviselve. Ő áll tehát *Windthorst* helyén. *Windthorst*ot manap is annyira dicsőítik, ezzel szemben, tény az, hogy a centrum manap befolyásosabb, mint *Windthorst* vezetése alatt volt. Akik *Lieber* fölött elfogulatlanul ítélnék, szívesen elismerik, hogy az ő eszmemenete szigoruan következetes, kifejezései világosak és szépek — ez pedig a szónok legfőbb dicsérete. Tudása mély. A bizottságokban akár mint előadó, akár mint szónok szóval fel, mindig érdekel hallgatják. — A vezérelvekben nem értünk vele együtt, — írja a D. R. a szabadelvű *Reickert* lapja, — *Lieber*nek legfőbb ideálja a dicsőséges egyház. A gazdasági kérdésekben gyakran a konzervatívokkal tart, a jog és szabadság kérdéseiben a konzervatívoknál megbízhatóbb. Célja, hogy pártjának mindenkor döntő szerep jusson, a célját el is érte, nem tagadható, hogy *jelenleg a centrumé a diktáló szerep, ezen mit sem lehet változtatni, mert a centumpárti kerületeket elhódítani merő lehetelenség.*

zöljenek. Irén nem volt egyetlen, rajta kívül még egy kis leánykájuk volt, mosolygó, hollófürtű kis baba, ki engem mindjárt az első időben bácsinak czimzett, tegezett és kegyetlenül czibálta, ha térdemre ültettem, gondosan kifésült bajszomat.

A férfi arca, ki mindez ideig nyugodtságot akart színelni, itt elváltozott, szenvedélyessé lett, majd székéről izgatottan felugrott és néhány lépést tett a szobában. De társát mindez nem hozta ki sodrából, ő előkelő, fesszes nyugalommal hallgatta tovább. Hallgatott és bámult a nélkül, hogy száját egyszer is szólásra nyitotta volna.

Peregrin eközben inasára csengetett és fenéig ürített egy pohár vizet. Ez kissé lehütötte.

Az esküvő hat napi mátkaság után megvolt. Kell-e mondanom, hogy eljegyzésünk napjától kezdve Irén a legodaadóbb szerelemmel viseltetett irányomban és ha idegenek előtt kissé tartózkodóbb volt, annál hevesebben csókolt, ha magunkra maradtunk. Csak anyám csókja volt oly malasztos, ki régen a sirban porladozott és igaz, bensőségteljes érzelemmel nem csókolt meg nő soha. Azt hittem, hogy e földön a legboldogabb halandó én vagyok és jóbarátaim tekintetéből is ama időtől kezdve némi irigységet véltem kiolvasni. És ez csak boldogabbá tett.

Az esküvőnk pazar fényvel ment végbe. Apósom kötséget nem kimélt csak hogy rangján felül kitegyen magáért és násznagyokul legnagyobb hivatali főnökeit nyerte meg, kik ezzel is meg-utalmazták a példás, hivatását pontosan teljesítő tisztviselőt. Még hónapok múltán is csak dicsérettel, elismeréssel szólottak a meghívott

vendégek az őket ért tisztességről és előttünk számos család ajtaja nyitva állt.

Még a nászaton történt, hogy nőm ki azelőtt soha említést nem tett ily természetű bajjáról, görcsös főfájásról panaszkodott. Én ezt heves és gyorsan muló bajnak véltem és azokatlanul hosszú kirándulásnak tudtam be. Nehogy megjedjen beszéltem is neki és ő szívesen arcczal bár, de szelid érdeklődéssel hallgatta fejtegetéseimet. Az uton többször nem ismétlődött és elhanyagoltam mikor hazaérkeztünk az orvosi véleményt kikérni, esetleg a gyógykezelést igénybe venni.

A hallgatag ur itt megmagyarázhatatlan mozdulatot tett és melán bölintott szürkülő fejével.

Pedig a bajnak csirája, mely később monhon mételjezi meg a testet, könnyen elfojtható, ha idejében hozzá láthatunk az orvoslához. Én ezt elmulasztottam. Mint bohó szerelmes, ki rajongással csüngtem nőm minden mozzanatán, reszkettem a gondolattól is hogy egy idegen hozzá nyuljon. És balga főmmel nem ébredtem még annak tudatára, hogy senyvesztő testel egy időben a lélek is eltesped. A fiatal, látszólag hideg természetű nőben égett a szenvedély, mely ereit duzzasztja, vért lángra lobbantja és elfogja lelkében a jobb érzést is. — Mulasztásomért keservesen lakoltam, hivatali küldetésből kifolyólag néhány hétre elkelltem utaznom és míg énnekem minden gondolatom az övé volt: hűtlen lett hozzám, az első jöttment legényvel kinek kaczkias bajsa volt és finom, fehérés keze, megcsalt! Tudja ön, hogy miaz mikor ezt a legelső jóbarát számakozva tudtul adja a férjnek? A profán világ azt állítja, hogy a rászédett férj előtt pattan ki legkésőbb a titok.

De téved sok esetben. Az én szememet sem fődte hályog és ha a féltékenység ösztöne annak daczára, hogy meg voltam győződve nőm szerelméről, engem is üldözött, ez csak szerelmünk veleszületett gyengeségének tulajdonítható. És nőm épp oly tüzzel csókolt azután is, ölelésében annyi forróság volt mint azelőtt. És épp oly hévvel szoritotta azt a léha csábítót, kinek karjaiba dobta magát.

Peregrin nem volt többé izgatott, bámulatos nyugalommal folytatta tovább, mely még a szemben ülő, kimérten fesszes ügyvédet is csodálatra ragadta.

Megbizonyosodtam róla, hogy az állítások, melyek nőm vétkességére vonatkoznak, igazak. Hogyan győződtem meg, arról ne beszéljünk, életem legkeserűbb pillanata volt, melytől az ég óvjon minden érző embert. De hát attól a pillanattól fogva nőmnek nem volt házamban maradása. Agg szülei szegényekre magukhoz fogadták és képzelje még atyja is egy földél alatt maradt vele. — Itt Peregrin hangjában keserű megvetés rezgett.

És azóta élek így egyedül, hivatalomba járva és máshová soha. Asztalomon ott van a képe és én naponta imádkozom érte, a halottért. Mert rám nézve halott és nincs hatalom a mi feltámasztaná többé. — Látja ezt a mosolygó szöke gyermekfejet, szeméből mennyei ártatlanság sugárzik és derült homlokát mintha dicsőfény övezné. Ez az kit szeretek a végső lehelletemig és a másikat az élt örökre elfeledtem. És ezért kellett nekem szerencsétlenné lennem.

Igen, ügyvéd ur, ez az özvegyember szomorú regéje.

Az ügyvéd ur vette kalapját és udvarias meghajlással távozott.

Harcz az aradi püspökségért.

Arad, április 24.

Május 14-én ül össze az aradi görög-keleti román püspökség rendkívüli zsinata, hogy a nagyszébeni metropolitává választott *Metianu* János utódját kiszemelje és az aradmegyei görög-keleti egyháznak új püspököt adjon. Az első nap bizonyára a megalakulással fog eltelni, így csak május 15-én lesz köztudomásu, ki lesz *Metianu* utódja. *Goldis* J. József, a mostani helyettes püspök-e, vagy dr. *Hamsca* Ágoston, az aradi szeminárium igazgatója. Az ellenfelek erőpróbája azonban még hamarabb meglesz. Már egy hét múlva, azaz május 2-án ül össze a rendes egyházi zsinat, mely a püspök-választásra vonatkozólag több határozatot fog hozni. A két püspök-jelölt pártja valószínűleg már itt fog összeütközni. A legérdekesebb a vitás kérdések közül a püspök választó zsinat három új tagjának a megerősítése. Ezek közül a legnagyobb vitát fogja kelteni a lippai kerület képviselőjének az ügye. Ott ugyanis *Putics* Oktavián, temes-rékási aljárásbíró kapta a szavazatok többségét dr. *Szucsú* János aradi ügyvéddel szemben. Ezt a választást a *Goldis* püspökségét támogató párt kifogásolja, mert *Putics* csak úgy tudott Lippán többséghez jutni, hogy a választást vezető *Hamsca* Vojk esperes, s a »Lipovana« oláh bank igazgatója, bátyja püspöksége érdekében befolyásolta a választókat. Mindkét részről erősen kérszülnek erre a vitára, de a választás megsemmisítése valószínű, mert *Goldis* hívei már tekintélyes többségben vannak Hamscaék fölött.

*Goldis*nak megválasztását valószínűvé teszi az is, hogy vannak olyan hívei, akik a személyért, jellembeli tulajdonságaiért és a magyar társadalommal fennálló összeköttetéseiért pártolják. Ezek a mérsékelt románok, akik kettőt remélnek *Goldis*tól. Azt hiszik, hogy közelebb fogja hozni egymáshoz a sokféle viszáltyól szét-dult románságot és hogy sikerülni fog ledönteni a falakat, amelyek ma az aradi magyar és román társaságot egymástól elválasztják. Ilyen biztos szavazata van *Goldis*nak 16, mint a bizalmasan körözött ivekről látható.

Goldis mozgékonyabb, lármásabban harczias hívei a *tulzók* táborából valók, akik a minap bizalmas értekezleten kötelező aláírást tettek *Goldis* támogatására. Ilyen biztos szavazata van *Goldis*nak 18. Tehát *Goldis* püspökségét 34 zsinati tag biztosan támogatja, ami több a szükséges többségnél, mert a zsinati tagok száma 60.

Hogy a politikában *tulzók* oláhok támogatják legjobban *Goldis* jelöltségét, alkalmat adott arra, hogy a még liceumi tanár korából jó emlékü papot a magyarság szemében meggyanusítsák. Azt kérdezték, nem állott-e be *Goldis* a *tulzók* táborába, hogy így biztosabban püspökké lehessen? A *tulzók* lapja erősen tiltakozik az ellen, mintha a politikában valami közönségük volna *Goldis*sal, aki mint országgyűlési képviselő a szabadelvű párt híve. Hogy mégis köréje csoportosulnak, éppen csak azt bizonyítja, hogy az aradi püspökségért most folyó harcztól a politikai tendenciák távol állanak.

Goldis ellen *Hamsca* hívei még a következő dologgal is izgatnak:

Még *Metianu* aradi időzése alatt készült el a püspökség papjaihoz egy körlevél a magyar kormány ama rendeletének végrehajtására, mely szerint nemzeti ünnepeken a templomokra és iskolákra ki kell tűzni a *nemzeti lobogót*. Miután *Goldis* ezt a kötelező rendeletet készen találta, mint püspökhelyettes aláírta és április 11-ike előtt szétküldte az egyházmegyében. A

A lippai esperes, *Hamsca* Vojk maga is, de a *Lipovana* ügyésze, dr. *Popeszkú* ügyvéd is ezzel a rendelettel izgattak a nép közt *Goldis* ellen. Azt magyarázták most csütörtökön szónoklataikban, hogy *Goldis* a magyarságnak akarván kedveskedni, kényszeríti az oláh népet, hogy egyházi intézményeiken rajta legyen a magyar jelleg. A »Lipovana« külföldben, melyben az aradi egyházmegye vagyonából másfél-ezer forint van elhelyezve (a mi jóval több, mint az intézet alapítójának) mint mondják, minden lehető módon izgat *Hamsca* mellett és *Goldis* ellen. A kiknek valami közük van *Goldis* híveihez, azoknak egyszerűen megtagadják váltóik prolongását.

Igy igazi áldás lesz az egyházmegyére, ha a püspökségért folyó harcztól mielőbb véget ér, mert a felmerülő ellentétek az egyházmegye beléletét egészen feldulhatnák.

Vasutasok előléptetése.

A kereskedelmi miniszter jóváhagyta az igazgatósági javaslatot a vasutasok előléptetéséről. Az előléptetésnek már január elsejével kellett volna bekövetkeznie, de a politikai viszonyok egész mostanáig odázták el a vasutasok igen nagy kárára. Az előléptetések száma közel kétezer. Közöljük belőle azok előléptetését, akik Nagyváradon vagy Biharmegye területén vannak alkalmazva, vagy Nagyváradon hosszabb ideig voltak a név mellé jegyezve római és arabs számjeggyel a rangfokozatot és osztályt.

Világi Miksa hivatalnok (Er-Mihályfalva) V. 3. Vetzler Lajos mérnök mérnökké IV. 3. (Veszprém), Ferenczy Géza t. mérnök (Bpest) mérnökké, Lienger József hivatalnok (Apahida) V. 2. Koskó Béla fogalmazó (Arad), Kulman Géza fogalmazó (Bpest) segédtitkárrá, Komlóssy Ödön hivatalnok (B.-Ujfalva) V. 1. Vadady Kálmán (Gyula) hivatalnok V. 3. Nagy József hivatalnok (Ermihályfalva), Kovács László (Kiss-Sebes) hivatalnok VI. 2. Sztahó Jenő mérnök (Bpest.) V.I.

Buzássy Albert mérnök IV. Lukács Gusztáv állomásfőnök, Szentlélek Kálmán mérnök, Igaz János ellenőr IV. 2. Gilreiner Adolf állomásfőnök helyettes IV. 3. ellenőrré, Gajzágó István, Kovács János, Rózsa Ambrus hivatalnokok V. 3. Csöngery Sándor, Aber Adolf hivatalnokok VI. 1. Algai (Altmann) Ignác állomásfőnök (V.-Veleceze) V. Zács József hivatalnok (V.-Veleceze) VI. 2. Vidéken: Kaszó András állomásfőnök (M.-Telegd) IV. Matos Géza állomásfőnök (Csucsá) V. Zonda Ferenc állomásfőnök (Nagyszalonta) V. 1., Bilinszky János állomásfőnök (Báránd) V. 2. Keczely György állomásfőnök (Bihar-Püspöki) és Márkus Dezső hivatalnok VI. 1. Kovács Sándor hivatalnok (Elesd) Décsy Lajos hivatalnok (Mező-Telegd) Bagossy Sándor hivatalnok (M.-Keresztes) VI. 2.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

Április 30. A biharmegyei Casinó közgyűlése d. u. 4 órakor.

Május 22. A régészeti és történelmi egyesület közgyűlése.

Április 25. Gazdasági szakelőadás a vármegyebizán d. u. 10 órakor.

* **Uj regényünk.** Holnap kezdjük a németek egyik kedvelt írójának, *Neidegg*-nek

„NEM HIÁBA“

czimű kedves regénye közlését. Élénk színekkel festi benne a jelenkor társadalmi életét, s mielőtt a legkülönbözőbb és egymástól legtávolabb eső osztályok képviselőit egymással szembe állítja, a legellentétebb jellemeket csoportosítja s homlokegyenest ellenkező érdekeket az élet szeszélye szerint egy táborba soroz: felette érdekes bonyodalmat teremt, melyet mindenestre különösen, de magasabb szempontból

igazságosan old meg. Napjaink forrongó szel-leme, nyomott hangulata, kétkedő reménye, türelmetlen izgatottsága nyilatkozik meg a szereplők életében; válságos kérdések merülnek fel: korunk égető kérdései, melyeket minden szereplő — egy-egy társadalmi iránynak megtestesítője — a maga szempontjából ítél és fejt meg elméletileg; gyakorlatilag pedig az illetőnek sorsa adja meg rá a helyes feleletet, hogy a gondolkodó ember megismerje belőle a mai társadalom jövőjét, mely e kérdések megoldásától függ. Mindez egy család érdekfeszítő történetében van feltüntetve s igen mulatságos olvasmányul szolgál.

* **Számonkérőszék a városnál.** Dr. *Beöthy* László főispán tegnap folytatta a vizsgálatot a városnál. A délelőtti folyamán az árvaszék ügykezelését vizsgálta meg s megelégedését fejezte ki a tapasztalt rend és pontosság felett. Délután a rendőrségnél kezdte meg a Számonkérőszék a vizsgálatot.

* **A honvéd-huszárok érkezése.** A nagyváradi helyőrség pár nap múlva egy deli csapattal szaporodik. Megérkeznek a nyalka honvédhuszárok Czuláról új állomáshelyükre: Nagyváradra. Az új, teljes kényelemmel ellátott lak-tanya készen várja az érkező hadfiakat. A budapesti honvéd kerületi parancsnokság távirati uton értesítette már Biharmegye alispánját a honvéd huszárok érkezéséről. Gyuláról április hó 27-én, holnap indulnak lóháton s aznap Kötegyánban pihenőt tartanak. Április 28-án Inándon lesz a második pihenő s április hó 29-én vonulnak be Nagyváradra. A katonaság és a város fogadja az érkező csapatokat s a város megvendégeli a tisztikart és a legénységet.

* **Egy sajnálatos czáfolat.** Eötvös [Karlus] lapja a napokban azt írta, hogy *Szell* Kálmán titkos rendeletet intézett a belügyminiszterium elnöki osztályához, amelyben meghagyja, hogy ezentul senkinek se engedjék meg, hogy régi magyar nemesi nevet vegyen fel név-magyarosítása alkalmából, továbbá, hogy írják össze a miniszteriumi tisztviselők közül mind-azokat, akiknek nemesi előnevük van, hogy a nemesi előnévvel bírókat állandóan nyilván-ta thassák. A Bud. Tud. ezt a hirt most megczáfolja. »Magától értetődik — ugymond a félhivatalos — hogy ebből a hírből egy árva szó sem igaz«. Mi meg azt tartjuk, hogy nagyon is helyén lett volna ilyen rendelet.

* **XIII. Leó pápa és a művészet.** XIII. Leó pápa a múlt évben tudvalevőleg 10.000 lírás pályadíjat tűzött ki, egy, a szent családot ábrázoló festményre. A díjat, melyet annak idején nem adtak ki, mert egyetlenegy, a pályázati feltételeknek mindenben megfelelő művet sem találtak, most újra kitűzték s az 1901-ben tartandó nagyszabású egyházi ünnepek alkal-mával fogják odaitélni.

* **Tanári kinevezés.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter Kein Felix dr. nagyváradi állami főreáliskolai rendes tanárt a temesvári állami főreáliskolához helyezte át, *Alvinczy* Sándor ideiglenesen nyugalmazott állami főreáliskolai rendes tanárt pedig, igazol-ván szolgálatra képes állapotát, a tényleges szolgálatra kötelekékébe visszahelyezte és rendes tanári minőségben a nagyváradi állami főreál-iskolán alkalmazta.

* **Halálozás.** Dr. *Járossy* Károly kir. ítélő-táblai bírót mély gyász érte, anyósa özv. *Racuhnecker* Mátyásné sz. Sedlmayer Erzsébet 66 éves korában elhunyt. Az elhunyt halálá-ról a gyászoló család a következő gyászjelen-tést adta ki:

Járosi Károly kir. ítélő táblai bíró és gyermekei: Margit és Karla fájdalomtelt szívvel jelen-tik, hogy a legjobb anyós és felejtethetetlen édes nagyanya, özv. *Racuhnecker* Mátyásné szül. Sedlmayer Erzsébet, 1899. évi április 24-én d. u. 6 ó. élelének 66-ik évében rövid szenvedés s a halotti

szenstégek ájtatos fölvétele után jobb létre szenderült. A megboldogultnak hült tetemét 1899. április 26-án d. e. 9 órakor a Korona-utca 6. sz. háznál a róm. kath. egyház szertartása szerint beszentelés után a Nagyváradi vasúti állomásra viszik s Budapestre szállítják s ott a vízi-városi temető halottas házából 1899. április 27-én d. u. fél 4 órakor helyezik örök nyugalomra. Az engesztelő szent-misé áldozat pedig Nagyváradon az Olaszi plebánia templomban s Budapesten a vízi-városi plebánia templomban 1899. április 28-án d. e. 10 órakor lesz az egek urának bemutatva. Mely végtisztségszerűen az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei meghívhatnak. Nagyvárad, 1899. április 25. Az örös világgosszág fényeskedjék neki.

* **Felebbezés a szódavízadó ügyében.** A szódavíz-adóról szóló szabályrendeletből egy pont véletlenségből kimaradt s ennek a pótlásával újból felterjesztette a szabályrendeletet a közgyűlés. A szabályrendeletet újabb felebbezéssel támadják meg s már mintegy 20 városatyairta alá a felebbezést. Kifogásolják első sorban az adónak üvegenként 2 krra leendő felemelését, továbbá a régi bérlő ajánlatának elfogadását. Míg a fennálló szerződés letelik, maradjon meg a régi állapot s ennek leteltével nyilvános árlejtésen értékesítsék az adószedési jogot.

* **Csapatszemle a honvédeknel.** Lipcsey Szartory Dezső m. kir. honvédezered, honvéd gy. dandárparancsnok hétfőn este városunkba érkezett és tegnap megtartotta a csapatszemlét a 4-ik honv. gy. ezred felett. A dandárparancsnok tegnap délután Debreczenbe utazott és holnap ismét vissza fog jönni Nagyváradra párnapos tartózkodásra.

* **Bűnhődés.** A nolai püspöki kuria a minap, mint Rómából írják, egy csodát erősített meg hivatalos szavahihető tanúk esküvétele után. Ez év január 28-ikán Barone liverti rendőr egy sőtésben evés közben egy csontot vágott a Madonna képéhez és így kiáltott: Ha a Madonna csudát tud tenni, hát vegye le ezt a karomat! Két nap múlva Barone jobb karján rendkívül heves fájdalom keletkezett. Nehány nap múlva vérkelekések támadtak s az orvos kijelentette, hogy operálni kell. A rendőr karját amputálták, de hasztalan, mert két nap múlva a beteg meghalt. És ugyanaz a kar okozta halálát, melylyel a Madonna-képet megfenyegette.

* **Miniszteri biztos a debreczeni Svetics intézetről.** Gerevich Emil dr., a római katolikus felsőbb leányiskolák miniszteri biztosja csütörtöktől kezdve beható vizsgálatot tartott a debreczeni »Svetics« intézetben, melyet szombaton fejezett be. Huszonkét órán át lelkiismeretesen hallgatta a zárdában elhelyezett felsőbb leányiskola minden osztályában majdnem minden tantárgyból az előadásokat; kérdezett és vizsgált maga is, tüzetesen szemügyre vette az egész intézetet, berendezést, felszerelést. Szóval a legkisebb részletekig megfigyelt mindent a lelkiismeretesebb pontossággal. Szombaton volt záró értekezlet, melyen a miniszteri biztos őszinte elismeréssel adózott az iskolánövérnek és a római katolikus felsőbb leányiskolát kitűnő *intézetnek nevezte*, mely már most, fennállása harmadik évében *teljesen ugyanazon magaslaton áll, mint bármelyik állami felsőbb leányiskola.*

* **Halalozás.** Röviden már megemlékezünk Gosztonyi Ferencz földbirtokos elhunytáról. Az élte legszebb korában levő férfiu hirtelen, szív-szélhűdésben halt meg. A család által kiadott gyászjelentés a következő:

Özvegy gosztonyi Gosztonyi Ferenczné saját és számos rokonai nevében megtört szívvel tudatja egyetlen fia Gosztonyi Gosztonyi Ferencz es. és kir. tart. huszárhadnagy és földbirtokosnak élete 26-ik évében folyó évi április hó 21-én délután 6 órakor szív-szélhűdés következtében történt gyászos elhunytát. A boldogultnak földi maradványai folyó hó 23-án délután 2 órakor fognak a feketebátori tanyán a róm. kath. szertartás szerint beszenteltetni és a feketebátori sírkertben örök nyugalomra tétetni. Áldás lengjen drága hamvai felett.

* **Felszólítás** Felkérem azon igen tisztelt barátaimat, kik szívesek voltak előfizetők gyűjtésére vállalkozni, hogy a náluk levő gyűjtő-íveket hozzám beküldeni ne terheltessenek, mert a munka május elsején megjelenik s sok zavart okozna az expedicióban, ha az iverék dátumra kezembe nem jutnak. *Mándoky Sándor.*

* **A pellagra ellen.** A pellagra betegség az elmúlt ősszel Bihar megyében is előfordult pár esettel s most a szomszédos Kolozs megyében konstatálták. A belügyminiszter különös gondot fordít ezen veszélyes betegség terjedésének megállítására. Egy leiratban értesíti Bihar megyét, hogy a megye közegészségügyi vlszonyainak s az egészségügyi közigazgatás menetének a helyszínén elvégzendő vizsgálataival dr. H a j ó s Béla kir. közegészségügyi felügyelőt bizta meg. Különös gondot fordít a kiküldött felügyelő annak megállapítására, hogy a pellagra betegsége a megye lakossága között milyen mérvben és arányban fordult elő s hogy e tárgyban kiadott körrendeletben foglalt intézkedések hogyan hajtottak végre.

* **Miniszteri köszönet-nyilvánítások.** A válás és közoktatásügyi miniszter *Vaszary* Kólos bíbornok hercegprímásnak, a ki Duna-Mócs községben saját költségén iskolát építtetett, köszönetét nyilvánította, ugyszintén a *biharmegyei népnevelési egyesületnek*, egy a magyar nyelv elsajátításában legnagyobb eredményt felmutató iskolásnövendék megjutalmazására »Erzsébet királyné alapítvány« ezimen tett 1000 koronás alapítványáért.

* **Az anyám!** A manilai nagy tengeri csata előtt, mikor már sorba állott a legénység, hogy aztán szétmenjen mindenki a maga ágyújához, egy matróz a parancsnokló tiszt elé állott s jelentette, hogy a tengerbe esett kabátja és engedelmet kért arra, hogy utána menjen s kihalászsza a vízből. A tiszt nem engedte meg a legénynek, hogy ebben a komoly pillanatban a kabátjával törődjék, a legény pedig minden tilalom dacára sarkon fordult s a fedélzetről a tengerbe vetette magát. A piszkos vízben uszkálva, megtalálta kabátját s visszament a hajóra. Nem sokáig gyönyörködhetett azonban a kék égben, mert lecsukták a hajó fenekére. Az ütközet végén hozták csak föl. Akkor már el volt készítve az ítélete is. Fosszu fogság az engedetlenségért. A hivatalos papiros csak arra várt, hogy rájegyezze nevét az admirális is — s a legény mindjárt ott a hajón megkezdhetné volna a rabságot.

Dewey admirálisnak azonban különösnek tünt föl az egész eset s maga elé hozatva a rakoncátlan matrózt, megkérdezte tőle, hogy miért cselekedte meg azt a halálugrást.

A katoná a kabát zsebéből egy kis arczképet vett ki s átadta a tengeragnak:

— Ezért. Az anyám...

A hatalmas nagy ur erre megcsókolta a legényt s minden szubordinációt sutba dobva, szabadon bocsátotta. Meg is okolta a kegyelmet Azt mondta:

— Az a fiu, aki az anyja képéért képes föláldozni az életét, meg tud halni a hazáért is, ha szükség van rá. Tehát nem börtönbe való.

* **A püspökfürdő megnyitása.** Május elsejére nagy előkészületek történnék már a Püspökfürdőben, hogy a tavasz ünnepén oda kiránduló nagyváradi közönség minden tekintetben kellemes szórakozást találjon. A gyógyteremben a tűzoltók zenekara fog játszani szezonnyitás napján. A fürdő ünnepélyes megnyitása, melyre *Czeplédy* Sándor, a derék bérlő nagy előkészületeket tesz, egy későbbi napon lesz, mit plakátok útján fognak a közönség tudomására hozni.

* **Drága husvétii edények.** Valahol a Zöldsziget közepén jót mulatnak mostanában a sürü egymásután következő boltok tulajdonosai egyik jámbor társukon, aki gavallér talpig, de az az egyetlen jó szokása, hogy az ezreseit nem akarja felváltani. A legjobb barátságban élt a szomszédjával, aki nem olyan közönséges árucikkkel elárúsításával foglalkozik mint ő, hanem feltalálható üzletében a legfinomabb kínai porcellán vázától a legközönsége-

sebb cseh üvegig minden e nembe vágó törékeny dolog. Közéledvén pedig a kovásztalanok ünnepe, mint hithű izraelita új edények beszerzésének a kérdése előtt állott a Zöldsziget derék lakosa. A kellemetlen, nehéz percekben gondolt merészet s nagyot s jóbarátjának porcellán raktárából bőven ellátta magát a szükséges husvétii edényekkel, anélkül, hogy erről értesítette volna akár előzőleg, akár utólag jóbarátját. De mivel semmisenem állandó, emberünk jóindulata is egy szép napon elpárolgott tanoncza iránt s jól megrázta a nebuló üstökét. Ez fájt a szegény nebulónak s örömet okozott a gazdájának. A tanuló azonban bosszút forralt gazdája ellen, a mi neki volt édes, de végeredményében igen keserű a gazdájának. Egyszerűen elmondta az edények vándorlásának a történetét a porcellánban foglalatokodó szomszédnak. Így bonyolult kedélyessé a história. A megkárosított jóbarát praktikus üzletember s nem szaladt a Zöldsziget vagyonbiztonsága felett örökös policzájhoz, hanem egyezséget ajánlott, azonban ezt az egyezséget a Zöldsziget emberének tárczájához mérte; mindjárt ezresen kezdte. Persze hallani sem akart erről, de végre is nem tehetett mást, hogy a Zöldsziget kóterjét elkerülje, mint fizetett. A husvétii edényt egy darab ropogós ezres bankója hánta. A Zöldszigeten jót mulatnak a fura eseten.

* **Magyar piarista — spanyol akadémikus.** Ritka kitüntetés érte a minap Körösi Albin budapesti kegyesrendű tanárt, az ismert nevű spanyol műfordítót. Körösi Albint ugyanis a spanyol kir. Akadémia ez évi április 13-án tartott ülésében titkos szavazással egyhangulag levelező-tagjává választotta, elismerésképp azon munkáiért, melyekben nálunk a spanyol irodalmat ismertette. A buzgó műfordítót akadémiai tagnak három tekintélyes akadémikus hozta javaslatba. Ezek közt az első volt D. Gaspar Nunez de Arce, volt miniszter és kiváló költő, kinek Idill című gyönyörű elbeszélő költeményét nemrég nemrég fordította le és adta ki. Körösi Albin az első magyar író, kit a spanyol kir. Akadémia tagjai sorába fölvetett.

* **A kínai egyetem megnyitása.** Pekingben a napokban nyitották meg nagy ünnepélyességek között az első kínai egyetemet. A magasabb állami tisztviselők, a tanárok és a hallgatók először az u. n. Kantant végezték el, amennyiben a Cofucius tiszteletére a falba illesztett tábla előtt kilencszer leborultak a földre s ugyanannyiszor homlokukkal érintették azt. Erre megjelentek azok a tanárok, kiket külföldről hívtak meg az egyetemre s az egykori bölcs iránt való tiszteletüket meghajlással és kalap levétellel fejezték ki. A megnyitási szertartások végeztével azonnal megkezdették az első előadásokat. Az egyetemnek összesen 381 hallgatója van, női nemben levő — csodálatos — még egy sincs közöttük.

* **Elesipett lóköltők.** Szakáll Pál gazdembert furcsán megréft két lóköltő tegnap a Nagypiaczon. Míg a boltokba járt vásárolni, az őrizetlenül hagyott sekeréből Nagy Ferencz csavargó egy másik társával kifogta a lovakat s tovább ált vele. A halálra rémült Szakáll Pál panaszára a rendőrség megindította a nyomozást s a lóköltőket kézre kerítették.

* **Zarándoklat négy kegyhelyre,** mint tavaly, Lordesbe, Jézus szive kegyhelyére, Paray la Monial Franciaországban, Einsiedeln, Svájcban és Wiltenbe Tiroiban. Indulás: 1899. évi július hó 6-án. Visszaérkezés: 1899. évi július hó 24-én. Utazás tartama: 18 nap. Utirány: Budapest, Bécs, Lincz, Salzburg, München, Lindau, Zürich, Genf, Lion, Toulouse, Lourdes. Vissza: Lourdes, Cette, Lion, Genf, Zürich, Innsbruck, Bécs, Budapest. Árak: I. osztály 245 forint, II. osztály 185 forint, III. osztály 105 forint. A megállapított utiköltségbe kilencz napi teljes el látás is be van értve. Jelentkezni lehet 1899. évi június hó 15-éig a budapesti II. ker. plebániahivatalban, hol részletes program is kapható Dömötör Gedeon plebános vezetőnél.

Grófi testvérek harca.

Érdekes váltóhamisítói bűnpört tárgyalt ma a törvényszék Czárán királyi táblai bíró elnöklésével. A múlt évben a Neuländer-féle szabócézég egy 4800 forintos, a Laczkó testvérek cézég pedig egy 1300 forintos váltót peresített. A váltókon a fiatal gróf *Spannocchi* Leónak s a nővéreinek, gróf *Spannocchi* Josefín férj, Földváry Lászlónénak a neve szerepelt, de az utóbbi kijelentette, hogy a két váltó hamis. Azokat ugyanis sem alá nem írta, sem aláírásával bányáját meg nem bizta. Miután a grófnő, a ki férjétől különvált, erre meg is esküdt, a gróftól vád alá helyezték váltóhamisítás címén s ügyében ma hoztak ítéletet.

A tárgyalás, mely a grófi testvérek, illetőleg az ifju grófnőnek bátyja iránt érzett engesztelhetetlen gyűlölséget tártá fel, a vádlott kihallgatásával kezdődött. Gróf *Spannocchi* Leo 32 éves versenystálló intéző, a vádlott beismerte, hogy ő írta a váltó alá nővére nevét.

Czárán elnök: Téhát bűnösnek érzi magát?

A gróf: semmi esetre.

— Mi hát a mentsege?

— Az, hogy nővérem tudott a dologról.

De ez még nem jelenti azt sem, hogy megbizta az aláírásokkal.

— Ezt nem is mondhatom.

— Hát hogyan történt a dolog?

— Bátyánk, gróf *Spanacchi* Frigyes elhalálozván örökösöm 14600 forintot tett ki s ennek az erejéig jogosultnak éreztem magam a nevében váltókat hozni forgalomba?

— Hogyan?

— Ugy, hogy nővérem azt mondta: »Tégy amit akarsz, csak oszd kellemetlenségem ne legyen«. Nem is tiltakozott később addig, míg férje meg nem tiltotta neki a dolgot.

Most a tulajdonkép panaszos grófnő kihallgatása következett, néhol — különösen a grófi testvérek szembesítésekor — igazi drámai jelenetekkel.

Földváry Lászlóné sz. *Spanacchi* Josefa grófnő, a vádlott nővére kijelenti, hogy a 4500 forintos és 1300 forintos váltót nem írta alá s annak aláírásával nem is bizta meg soha fivérét.

— Hát egy más 6000 forintos váltóra adott neki felbatalmazást?

— Nem igaz, soha.

— Frigyes bátyjuk után maradt valami hagyaték s kinek?

— Nem tudom, mert férjem rendezte a dolgot.

— Férje jótállt 6000 forintig gróf S. Leoért?

— Igen.

— Mikor tudta meg, grófnő, hogy váltókon szerepel a neve?

— Csak az óvatolásokkor.

— Fízett valaha bátyjéért?

Az én hagyatékai részből fizetett helyette bécsi ügyvédem 6000 és 1000 forintot.

A gróftól és grófnőt szembesítik és *Spanacchi* fentartja, hogy a mikor a váltók aláírásáról volt szó, azt mondta:

— Tégy, a mit akarsz!

— Elnök: Igaz ez?

Grófnő: (szemébe a vádlottnak.) Nem igaz. Felolvassák Neuländer szabó vallomását, ki a váltót, melyet neki a gróf nevében kolozsvári ügyvéde küldött be, más név alatt peresített.

Ezután a vádlott sógorát, Földváry László földbirtokost, cs. kir. kamarást hallgatták ki s nem tud arról, hogy neje valaha a váltókat aláírta volna. A gr. Sp. Frigyes hagyatéka felét Leo kapta s ebből 3000 forintot, amennyi erejéig kezességben állt érte, Földváry vette kézhez. Ez összeget el is fizette.

Elnök: Fontos, hogy igaz-e, mit a vádlott állít, hogy tudniillik: Ön egyszer megtiltotta váltók aláírását a grófnőnek.

— Egyáltalán nem tudok ily esetekről.

— Önök most nem élnek együtt nejevel?

— Nem már régebben.

— Soha sem is volt szó erről a váltóról közte és neje közt?

— Ez legfeljebb már óvatoláskor történni lehetett.

— Tud-e arról, hogy neje beismerte volna egyszer gróf *Kleyelsberg* Zdenkó előtt, hogy a váltó aláírásával fivérét megbizta?

— Nem is hallottam erről.

Elnök: A vádlott ezt is felhozta mentsegére de gróf *Kleyelsberg* is azt vallotta, hogy ez a kijelentés nem történt meg.

Erre Czárán elnök ismét figyelmezteti a gróft, hogy neki sem lett volna szabad a váltókat aláírni, ha nővére csakugyan tartozott volna neki akár 100.000 forinttal.

— De hisz nővérem, — feleli a gróf — megengedte az aláírást, hogy ha túl nem haladom azt az összeget, a mi követeléseim volt a hagyatékából.

— Még egyszer: gondolja meg jól grófnő, igaz a vádlottnak ez a védekezése? Kérdezi az elnök.

Grófnő (határozotlan): Valótlan! Hisz ha így lett volna, magam írom alá a váltókat.

A gróf (zavartan: Sajnos, nővérem mindenben meghazudtol. (Leül a vádlottak helyére.)

A nővér lesújtó vallomására még nyéhány okirat felolvasása következett, aztán Magyar István kir. ügyész a gróftól két váltóhamisítás miatt elítélni kérte. A védőbeszéd után még egy kérdést tett az elnök.

— Mi még... a védekezése?

— Csak annyi még, — szólt megindultan *Spannocchi* gróf, — hogy nővéremitt egy olyan férfi pressziója alatt vallott ellenem, aki nekem egy ellenségem, vele párbajoztam s aki miatt a férjemet is elhagyta. Bizonyítani tudnám, hogy beteg nővérem — sajnálom, hogy itt el kell mondanom — szinte beszámíthatatlan állapotban van e presszió miatt.

A bíróság erre visszavonult s rövid tanácskozás után gróf *Spannocchi* Leót bűnösnek ítélt, öt két havi börtönnel sújtotta. Ugy az elítélt, mint a közbíró felebbezett.

EGYESÜLETEK.

A kath. vallás szociális téren. Egy napnak a képét adjuk az alábbiakban, de ez is élénken illusztrálja azt a sikeres tevékenységet, melyet a kath. egyház hívei érdekében minden téren kifejti. Csak egy pillantás az alábbi sorokra és a legfogultabb embernek is el kell ismernie, hogy ez a munka olyan gyümölcsöket hoz, melyek valóban gyorsan ható és biztos orvosságai a szociális bajoknak:

A budapesti Szent Vincze egyesület most tartotta rendes évi közgyűlését. A titkári jelentés szerint 3605 forint 22 kr. élelmiszert osztott szét a tél folyamán az egyesület, a házasság rendező iroda pedig 143 pár törvénytelen viszonyát rendezte, az első ckmány beszerzésétől az esketésig mindent maga végezvén el.

A budai kath. legényegylet jelentéséből kivesszük a következőket: a múlt év októberétől idáig 29 előadást és 39 tanítást tartott. Tantárgyak: a magyar helyesírás, illetőleg, szavalás, számtan, francia nyelv. Az egyleti takarékpénztárba 643 frt 20 krt tettek be a tagok.

Az orsz. központi legényegylet Szent József napja előtt szentgyakorlatot tartott és 200 tag testületi zászló alatt vonulva a Jézus szíve templomába, megáldozott. A téli tanfolyamot 100 tag hallgatta. Tananyag volt a magyar és német nyelv, könyvtitel és rajz.

TANUGY.

A képesítő vizsgadíj elengedése. A vallás- és közoktatásügyi miniszter körrendeletet bocsátott ki a kir. tanfelügyelőségekhez, melyben hivatkozva arra, hogy a tanítóihiányt sürgősen csökkenteni kell minden lehető állami kedvezmények által, ennél fogva az érvényben levő elemi iskolai tanító és tanítónő, valamint az óvónőképítő vizsgálati szabályzatoknak azon §-ait, melyek a képesítő vizsgálati díjra vonatkoznak, hatályon kívül helyezi. E miniszteri rendelet értelmében az állami tanító és óvónőképítő intézetben végzett tanulók a jövőben képesítő vizsgálati díjat nem fizetnek.

Igazságszolgáltatás.

A mai sajtótárgyalás.

Pollák Frigyes aradi szobafestő segéd fog ma a nagyváradai sajtóbírók elé állani az Aradon megjelenő »Munka órá«-ben közölt cikke miatt.

Pollák Frigyes pár hónapja, hogy elítélte a nagyváradai sajtóbírók szintén a »Munka órá«-ben közölt cikke miatt egy hónapra. A büntetést ki is töltötte a szegedi államfogház egyik rendes berendezésű szobájában. Sétált napokint 2 órát szabad levegőn, levelezett elvtársaival és szivarfüsttel barnára festette szobája bolthajtását. Valószínűleg az a *borzalmas börtön élet* diszponálta *Pollák* Frigyeset arra, hogy cikket írjon a »Munka órá«-ben ilyen czímen:

„Inkább a börtön mélyén sinylődjem, mint elvelem megtagadjam.“

Ezen cikkért kerül ma *Pollák* Frigyes a nagyváradai sajtó bíróság elé. A tárgyaláson *Millye* Gyula tanácselnök fog elnökölni, míg a vádhatóságot *Perjéssy* Mihály dr. kir. ügyész fogja képviselni. A tárgyalásra a II. évnegyedi esküdtek vannak beidézve.

Czine mintye. Fintóághon, Hunyad megye egyik községében Hatzegán József volt a községi bíró. Regále-bérlő is volt egyúttal s ezért, amikor füléhez jutott, hogy Lázár Todósia pálinkát akar csempészni a faluba, megleste az öregot s rárontott. Veszekedés támadt, amelynek az volt a vége, hogy az öreg Lázárt utóbb súlyos testi sértés miatt három hónapra ítélték. Fiai: Lázár DIMITON és VASZILJE, valamint az unokaöccse Lázár JUON ekkor boszut esküdtek Hatzegán József bíró ellen.

1897. októberében Hatzegán elment hazulról. Várta a háznépe, de csak nem jött vissza. Napokig keresték s végre két hét múltán találták rája a közeli erdőben. A teste szét volt marczangolva, a feje elválasztva a törzsétől. Ugy szolván csak a ruháiról ismertek rá.

A gyanu azonnal a Lázár-familia tagjaira esett, akiket el is fogtak. Lázár JUON bevallotta, hogy Hatzegánt ő ölte meg Lázár DIMITON felbujtására.

A dévai törvényszék Lázár JUON szándékos emberölésért 10 évi, Lázár DIMITON két évi fegyházra ítélte. A kolozsvári ítéletábla gyilkosságnak minősítette a bűncselekményt s Lázár JUON büntetését 15 évre emelte, Lázár DIMITON-t helyben hagyta. A kir. kuria ma Sebestyén Mihály bíró előadása alapján minősítés enlgában a törvényszék álláspontját fogadta el, de a büntetés kiszabására vonatkozólag mindkét alsóbírói ítéletét megváltoztatta s Lázár JUON-t a mai naptól számított 12 évi, Lázár DIMITON-t pedig ugyancsak a mai naptól számított 4 évi fegyházra ítélte.

A nagyváradai. kir. tábla kitüzött ügyei.

Előadó: *Urbán Adolf.*

682. Deutsch Dávid s. t. halált okozó testi sértés.

1019. P. Móriéz Jánosné gondatl. ok. tüzvész okozás.

1111. Paskáló Tógyer testi sértés.

1298. Tényi Józsefné rágalmozás.

1004. Szilágyi Mihály s neje sikkasztás.

1005. Nyika Petrika Buka lopás.

1006. Bartos Jakab rágalmozás.

1055. Czelovszky Pál testi sértés.

1093. Krecsuuye Nyikora testi sértés.

1094. Lázár Lázár közcsend elleni kh.

Előadó: *Foynár Dénes.*

793. Olláh Sándor s. t. gyilkosság rablás stb.

933. Trnner László s. t. lopás.

1129. Balázs Mihály testi sértés.

- 1233 ifj. Gordán Ambrus testi sértés
1274. Szabó Károly testi épség elleni kh.
1278. Czegléd Lajos szándékos emberölés.
1412. Takácsüveges György lopás.
1495. Schwartz Ignác s. t. hatóság elleni erőszak.
1051. Kopasz Gábor s neje magánlak sértés
1160. Kopasz Gábor s neje magánlak sértés.
1102. özv. Hajzer Balázné magánlak sértés.
1238. Kocs Mihály s. t. lopás.

Előadó: *Nagy Ferencz.*

1190. Peró György emberölés.
1191. Zsiva Petru halált ok. testi sértés.
1192. Drág Juon s. t. lopás.
1210. Nagy Sándorné gyújtogatás.
1211. Reti János hatóság elleni erőszak.
1410. Betenezési Józsei hiv sikkasztás.
1418. Jacskó Barna János lopás.
1421. Feltmann Salamon sikkasztás.
1498. Harasztosi Mária lopás, orgazdaság.
2557. Bogdán Károly szándékos emberölés.

Előadó: *Harmathy Károly.*

1068. Magyar Sándor hatóság elleni erőszak.
1073. Demián Péter testisértés.
1113. Szénási István s. t. halált ok. testi sértés.

REGÉNY-CSARNOK.

ARANYLAKODALOM.

Irtá: *Mándoky Sándor.* 12.

De Ilána nem volt visszatérhető s a felajánlott pénzt sem fogadta el.

— Nem. — Én nem maradhatok nálatok és a mit tettem, — azt nem pénzért tettem. — Ne féljete! — Ilána nem fog titekel elárulni soha. — Ilána visszamegy a hegyei közé, az erdők mélyébe és ott sóhajtozik majd az ő szerelmes honvédje után, — a ki épp olyan nő, — mint enmagam. — Asszonyom, — jer! Csókolj meg mégegyszer, — ez az édes csók lesz az én egész jutalmam, — aztán élj boldogul s az Isten legyen örökre veled.

Hosszan és forrón csókoltam meg akkor azt a szegény leányt és nem láttam őt többé soha, sohasem.

Erdő, mező kizöldült, lombot hajtott az ág; eljött a szép május, — eljöttek a muszkák. — És az a rengeteg hadsereg egész erejével vetette magát a honvédekra. — Csata csata után veszett el és az erivánszki herceg, *Paskievics* tábornok büszkén jelenté hatalmas urának, hogy: *Magyarország felséged lábainál fekszik!*

Aztán elkövetkezének a kegyetlen megtorlás, az irgalmat nem ismerő bosszualás véres napjai, melyekben a halál angyala ülte gyászos lakadalmát a magyar szabadsággal. — És egy nagy Kálvária lett nagy Magyarországból, melyen a letiport nemzet legderekabb fiaival nyerték el a szent szabadság örök fényű mártír koronáját.

A jó Isten megkönyörült rajtam, — de elvette a jobb szemem világát is, hogy ne lássam azt az iszonyú kegyetlenséget, melylyel a hitvány hóhérok gyászos ravatalt állítottak sokat szenvedett, szegény nemzetünknek.

Bizony édes gyermekeim, keserves, nagyon keserves napok voltak ezek. — Elvették ősi alkotmányunkat, el fegyvereinket, eltiltották az édes magyar szót, el szép nemzeti viseletünket, — idegen lett a magyar Magyarországon s a *kesergő honfi nem lelő honját, szélese hazában.*

De a jóságos Isten hosszú esztendőket után megelégedte keserves szenvedéseink s az eltiport, a félreismert nemzetnek hatalmas pártfogót küldött egy drága asszony áldott szeméjében, ki mint békítő angyal járt közbe nemzet és király között. — Célja szent vala és dicső munkáját megáldotta a magyarok nagy Istene. — Nemzet és király kibékültenek, hogy ezután *bizalommal az ősi erényben*, egyesült erővel, magasztos szeretetben élve, közösen munkálkodjanak az ezeréves Magyarország fölvirágztatásán.

Éles trombita harsogás riad fel az ablakok

alatt. A helyben állomásozó huszárezred jön haza a gyakorlatról. A délelőzeten lovagoló csapatok előtt nyolcz trombitás fujja egyszerre a *«General Marschot.»*

Sárika és Miklós az ablakhoz mennek és gyönyörködve nézik a nemes paripáikat tánczoltató festői sereget.

Anikó néni! Jaj Istenkém, ha te is láthatnád, hogy milyen délelőzeten ülnek a lovat, — kiáltja a Miklós gyerek.

No bizony, — nem azért a világ első katonája, — erősködik Sárika.

De Anikó nem válaszolt szavaikra.

— A huszárok elvonulása után visszafordulnak.

A két gyermekben meghül a vér és rémes sikoltással rohannak a karosszékről lecsuszott, élettelenül heverő nagynénjükhöz.

Anikó néni! Drága Anikó néni! Jézus Mária!

De ő nem hallja már rémes kiáltások, nem kitörő zokogásukat, az ő megdicsőült tiszta lelkének, már *angyalok énekelnek örök nyugalomra.*

Az a váratlanul felharsant éles trombitaszó az repszette meg a rég letűnt nagy idők dicsőséges tetteinek visszaemlékezéseire fölkel esült, sokat szenvedett vértanu szívét.

(Vége)

TAVIRATOK.

A szabadelvűpárt értekezlete.

Budapest, április 25. (Saját tud. táv.) A szabadelvűpárt ma esti értekezletén a kuriai bíraskodás javaslatát tárgyalták. Tisza Kálmán szabatosabb formulázást óhajt a karhatalommal való beavatkozásra nézve, nehogy ebből félreértés származzék. Plósz igazságügyminiszter kijelenti, hogy félreértés nem fordulhat elő, amennyiben a karhatalom csak a választói jog védelmére léphet közbe büntetlenül. Kubinyi Géza kijelenti, hogy a szolgabírókra vonatkozó részt csak a paktumkényszer folytán fogadja el a régi szabadelvűpárt. Széll miniszterelnök kéri, hogy ne tegyenek ilyen megkülönböztetést. Ehez semmi köze a szabadelvűségnek. Inkább abban látja a szabadelvűséget, hogy a választást ne presszionálják. Horánszky Nándor és Szilágyi helyeslik az intézkedést s a tételt elfogadják.

A házszabályok a revizó bizottság előtt

Budapest, április 25. (Saj. tud. táv.) A házszabály revizó bizottság *Szilágyi* Dezső elnöklelte alatt ma tartott ülést.

Széll miniszterelnök hivatkozott a paktumra s kérte az ismert módosítások elfogadását. *Horánszky* mint előadó szerepel. *Polónyi* kérdésére a miniszterelnök kijelentette, hogy az új szabályzat a legközelebbi ülészakban már életbelép. Ezután a módosításokat egyenként elfogadták. 204-ik paragrafusnál (kizárás) azt a kijelentést tették, hogy remélik, nem kerül reá a sor, de ha mégis — úgy elvárják, hogy mindenki engedelmeskedjék az elnöki szónak reprenziv intézkedés nélkül.

A Petőfi-ünnepély Kolozsvárt.

Kolozsvár, április 25. A Petőfi-ünnepély után a New-York szállóban fényes társasvácsora volt. Az asztalfőn Bély Ákos, Zichy Géza, Bartók Lajos és a többi vendégek foglaltak helyett. Az első tósztot Éjszaky Károly mondta a vendégeknek. Bély Ákos a vendégeknek és Zichy Gézára mondott köszöntőt. Szvaicsina pol-

gármester a város nevében a vendégeket köszöntötte fel. Számos tósztot mondtak a vendégeknek, kiknek nevében Bartók Lajos nagy hatást keltő hazafias beszédben válaszolt. Deáky Albert gyönyörű beszédben Jókai Mórra emelte poharát. Teruer egyetemi rektor az egyetem nevében a poétákra és köztük Ábrányi Emilre, Dobál Antal Jakab Ödönre mondott felköszöntőt. Zichy Géza lelkesedéssel szólt a fogadtatásról, megköszönte azt és Kolozsvár közönségére üritette poharát. Deák Albert dr. a sajtóra, Sándor József Farkas Ödön konzervatóriumi igazgatóra. Végül Csengery János a konzervatórium nevében Zichy Gézára emelte poharát. Városszerte nagy tetszéssel és lelkesedéssel fogadják Wlassics Gyula miniszternek az ünnepélyről való megemlékezését, valamint Jókai szép levelét is. Az ünnepély fényes sikere nagy meglepetést keltett minden körben. Sajnálják, hogy Rákosi Viktor, az ünnepély indítványozója, mint Bartók is kijelentette, nem volt jelen. (Magy. Táv. Ir.)

Kossuth-szobor Marosvásárhelyen.

Marosvásárhely, április 25. (Saj. tud. táv.) A Kossuth szobor ünnepélyes leleplezése pünkösdi ünnepén fog végbe menni.

Almássy főispán bucsuja.

Szolnok, április 25. (Saj. tud. táv.) Almássy Pál szolnokmegyei főispán ma bucsuzott el Szolnokon a megyei és városi tisztikartól s a szabadelvűpárttól. Egy küldöttség élén *Bagosy* Károly röviden üdvözölte a főispánt, kit — úgy mond — »a politika örölt meg.« Almássy megindultan válaszolt a szónok szavaira, nem érzi magát megöröltnek, nem hagyja magát skartba tétetni és állását odahagyva így kiveszi részét a további küzdelemben.

Lángban álló község.

Budapest, április 25. (Saj. tud. táv.) Cuta komárommegyei község reggel óta a lángok martaléka. A tűzvészben egy asszony, egy gyermek és egy volt csendőr bennétek, de többen is hiányzanak. Estig 30 ház lett a lángok martaléka.

Megmérgezett férj.

Pécs, április 25. (Saját tudós. táv.) *Rilsky* Vladimir lovag, egy 60 éves többszörös milliomos nem rég feleségül vett egy 18 éves gyönyörű leányt. A lovag a múlt héten jelentést tett a rendőrségen, hogy komornyikja feketekávéját megmérgezte, ő azonban az első kortynál a mérgezést észrevette. A vizsgálatot a rendőrség a feljelentés nyomán megindította s hir szerint kiderítette, hogy a szép komornyik szeretője a menyecskének s ez utóbbi bujtogatására követte el a mérgezést.

Vonatkisiklás.

Budapest, ápr. 25. A Magyar távirati iroda a m. kir. államvasutak igazgatóságának a következő kommunikációt teszi közzé:

Mozdonykisiklás a Budapest — czeplédi vonalon. A f. hó 24-én délután Budapest és Czegléd között forgalomba helyezett és két fűtött gépből álló P. II. számú mozdony-próbavonat visszútjában

Üllő és Vecsés állomások között a nyílt pályán kisiklott olyképp, hogy az egyik mozdony a töltésről lecsuszott, a másik pedig felborult és mind két vágányt eltorlaszolta. Egy fűtő lábán súlyosan megsebesült, egy mozdonyvezető, egy fűtő és egy műlakatos súlyos égési sérüléseket szenvedett. A sérültek orvosi segély mellett külön vonattal szállítottak Budapestre. Mindkét mozdony és pályatest erősen megrongáltatott. A baleset folytán a személyszállítóvonatok átszállással közlekednek. A Budapest—Ceglédi helyes vágány azonban remélhetőleg a mai délelőtt folyamán szabaddá tétetik. A próbamenet a mozdony fűtőképességének kipróbálása végett tartott és a kisiklást minden valószínűség szerint a tulgyors menet okozta. Szigorú vizsgálat folyamatban van. Marx miniszteri tanácsos, igazgató.

Hatósági konfliktus Argentínában.

London, ápril 25. A »Times«-nek jelentik Buenos Ayresből tegnapi kelettel, hogy Buenos Ayres tartományban a tartományi kormány és a tartomány törvényhozó testülete között konfliktus támadt, mert Irigoyen kormányzó a tartománygyűlési képviselők választását az előfordult választási csalások miatt érvénytelennek nyilvánította. A konfliktus ugyan némi nyugtalanságot okoz, de azért aligha lesznek komoly következményei. Mindazonáltal előreláthatólag szükség lesz a szövetséges kormány beavatkozására. (Magy. Táv. Ir.)

A Dreyfus-ügy.

Páris, ápr. 25. A »Figaro« ma Cuignet százados vallomását közli, a ki elmondja, hogyan fedezte fel Henry hamisítását. Azt hiszi, hogy Henry azért hamisított, hogy Gonse tábornokot Picquart cselszövései ellen megvédje. Henry szerinte csak büntárs volt, a hamisítás tulajdonképeni szerzője Du Paty de Clam. Cuignet-nek az a meggyőződése, hogy Dreyfus bűnös és meggyőződését Dreyfus beismerésére és a bordereau és a fitkos dossier vizsgálásának eredményeire alapítja. Cuignet rámutat néhány állítólagos tévedésre Picquart vallomásában a védelmi terveknek egy idegen hatalmassággal való közlését illetően és kéri, hogy Gonse, Billot, Mercier tábornokokat valamint Manotaux minisztert Panizzardi sürgönyét illetően újból hallgassák ki, mert ők felvilágosítást adhatnak egy külföldi ügynök útján a miniszterium kezébe jutott levélről, a mely a tanu véleménye szerint Dreyfus bűnösségét bizonyítja, mert hallgat Dreyfus ártatlanságáról.

Páris, ápr. 25. A lapok azt jelentik, hogy Esterházy felesége ma adja be válókeresetét férje ellen. Az »Echo de Paris« biztos forrásból jelenti, hogy a semmitőszék május 20-ika előtt meghozza ítéletét. (Magy. Táv. Ir.)

Angol alsóház ülése.

London, április 25. Az alsóház ülésén Dillon a dél-afrikai kaszányák szaporításának tételénél törlést ajánl és kijelenti, hogy Balfour korábbi nyilatkozatai ebben az ügyben nem kielégítőek. Chamberlain gyarmatügyi miniszter kifejti, hogy a kaszányák szaporítása azokból az általános elvekből folyik, amelyeket a kormány a kaszányaépítésre nézve előterjesztett és pedig abból a köteleességből, hogy az angol birtoko-

kat esetleges támadás ellen megvédjék. A kormány eljárásában a többi országok példáját követi. Ami a hajóhadat illeti, a kormány abban az esetben ha valamely hatalmas ág akármilyen barátságos viszonyban van is különben Angolországgal, hajóhadát szaporítaná, Angolország hajóhadát hasonlóképpen emelné, amiben nem támadó szándék, hanem csak védelmi okok vezérlik és az, hogy kötelezve érzi magát az angol hajóhad és más országok hajóhadai között bizonyos arányosságot fentartani. Dél-Afrikában országhatárról van szó és a szárazföldi haderőre is ezek az elvek alkalmazandók. Ha Angolország szomszédai, akármilyen barátságos viszonyban állanak is különben Angliával, katonai felszerelésüket szaporítják, akkor Angolország is kötelezve van a magáét hasonlóan szaporítani. Ez olyan tény, amelyről nem panaszkodik. Transzvá utóbbi időben erősen szaporította haderegét védelemre vagy támadásra. Ilyen körülmények között az a haderő, amelyet a kormány azelőtt védelemre elégségesnek tartott, most határozottan elégtelen. Csak ez az oka a szaporításnak, amelyhez a kormánynak ragaszkodnia kell, a míg felelős a békéért. (Helyeslés a kormánypárton.)

Labouchere és más liberálisok keményen elítélik Chamberlain beszédének a hangját. Végül Dillon indítványát 103 szavazattal 22 ellenében elvetették. (Magy. Táv. Ir.)

Az angol parlamentből.

London, április 25. A felsőház külön szavazás nélkül második olvasásban elfogadta a középiskolai oktatás számára való központi hatóság létesítéséről szóló törvényjavaslatot.

Az alsóház 263 szavazattal 93 ellenében elfogadta a kormánynak azt az indítványát, hogy a nyugdíjkérdés tanulmányozására bizottságot küldjenek el. (Magy. Táv. Ir.)

Sztrájk Spanyolországban.

Gartagéna, április 25. Hatszáz hajómunkás abba hagyta a munkát. (Magy. Táv. Ir.)

KÖZGAZDASÁG.

Előadások a gazdáknak.

— A kisgazdák hitelle és a tejszövetkezetek. —

Nagyvárad, április 25.

A biharmegyei gazdasági egyesület e hó 25-én délelőtt 10 órakor Nagyváradon gazdasági szakelőadásokat tartott. Az előadások sorozatát Szabó József egyleti elnök csinos beszéddel nyitotta meg. Elmondta, hogy a gazdasági egyesület már két éven át a kisgazdák oktatása céljából a mezőgazdaság és az állattenyésztés köréből előadásokat rendezett a vármegye egyes községeiben. A mai napon azonban a kisgazdák hitelviszonyai rendezése tárgyában a községi hitelszövetkezetekről lesz előadás, melyet Abonyi Károly gazd. szaktanár fog tartani. Továbbá Czeplédy Tivadar tejjgazdasági szaktanár a tejszövetkezetek ügyét fogja ismertetni. Ezek után a megjelent közönséget üdvözlőlvén, felkérte Abonyi Károly tanárt előadásának megtartására.

Abonyi Károly reámutat első sorban arra a körülményre, hogy a kis gazda még mindig csak sok utánjárással s nagy százalék mellett jut kölcsönhöz, a mi lehetetlenné teszi a nemcsak hasznos befektetések eszközzését, de a sürgős pénzügyi szükségletek fedezését. — Kimutatja, hogy a hitelszövetkezetek mily nagy kihatással lesznek egész gazdasági, sőt erkölcsi életünkre is.

Czeplédy Tivadar tejjgazdasági szaktanár

ismerteti a földmivelésügyi kormány által a dunántúli megyékben szervezett falusi tejszövetkezetek: Bemutatja ezek 1897. évi zárszámadásait. 27 falusi tejszövetkezet tagjai a szövetkezetek szervezése előtt 15700 frtot kaptak évente, a tejért és tejtermékekért a szövetkezetek fennállása első évében ugyanazon gazdaközönség évente 318530 frt bevételre tet szert. Községek, melyek annak előtt sehogyse tudták tejüket értékesíteni — a szövetkezett felállítás után jelentékeny jövedelme forrásra tettek szert. Vázolja a szövetkezetek nagy jelentőségét a kis gazdáknak.

Ezután Gálbory Sámuel közigazdasági előadó a jelenvolt gazdaközönség nevében, Szabó József elnök pedig az egyetlen nevében köszönetet mondott az előadónak szíves fáradozásaiért.

Vidéki pénzintézetek értekezlete. A miskolci kereskedelmi és iparkamara által egybehívott pénzintézeti értekezlet tegnap tartották meg Radvány István kir. tanácsos elnöke alatt. Az értekezleten Boros-, Gömör- és Hevesvármegyéek majd minden pénzintézete képviselve volt. Az értekezlet mindenekelőtt szükségesnek találta, hogy tiltakozzzék azon vádak ellen, melyek a sajtóban és egyebütt a vidéki pénzintézetek ellen emeltetnek. Azután több felszólalás következett. A felszólaló mind meggyőzték abban, hogy a mai keret és rendszer kielégítő és mélyrehatóbb reformra szükség nincs. Az értekezlet eredménye a kormánynak fog felterjesztetni. Reméljük, hogy ott a felterjesztést egyszerűen irattárba helyezik.

Reich Jenő és Táras

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, ápril 25.

Az irányzat gyenge.

Buza áprilisra	8.60
Buza októberre	8.21
Új tengeri	4.45
Rozs őszre	7.66
Zab őszre	5.51
Tengeri augusztusra	—

Az irányzat nyugodt.

Bécs, április 22.

Osztr. hitel	871.25
Magyar hitel	890.40
Államvasut	866.15
Birodalmi márka	58.75

Értéktőzsde.

Budapest, április 25.

Az irányzat gyenge.

Osztrák hitel	358.10
Magyar hitel	397.50
Államvasut	365.90
Rimamurányi	307.—
Magyar jelzálog	249.—
Salgótarjáni	636.—
Wagon-kölcsön	623.—
Villamosvasut	225.—
Magyar leszámítoló	353.25
Iparbank	104.25
Budapest közuti	404.50
Kereskedelmi	1011.50
Déli vasut	78.—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1899. április 25-én.

Magyar aranyjárdék 4%	119.50
Magyar koronajárdék	97.25
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4/10%	121.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2/10%	101.—
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	120.75
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	96.75
Italmérsi jog megváltási kötvény	100.25
Horvát-szlavón földtehermentesítési kötvény	96.7
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön	164.25
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	138.2
Osztrák járadék papírban	100.50
Osztrák járadék ezüstben	100.60
Osztrák járadék aranyban	120.—
Osztrák korona járadék	100.50
Osztrák államsorsjegyek	139.50
Osztrák magyar bankrészevény	920.—
Magyar hitelbankrészevény	384.25
Osztrák hitelintézeti részevény	369.75
Osztrák-magyar államvasuti részevény	363.20
20 frankos arany (Napoleon'd'or)	358.60
Németbirodalmi márka	58.45
London vista	120.70
Párisi vista	47.85
20 márkás arany	11.80

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Nagyvárad város r. kapitányi hivatala.

6648
899. rkpsz.**HIRDETMÉNY.**

Nagyvárad város rendőrkapitányi hivatala mint I. fokú iparhatóság részéről közhírré tétetik, hogy Klein M. és fia kézi zálogüzlet cég tagjai Klein Miksa és Kálmán Sándor az iránt folyamodtak a hatósághoz, hogy a Nagyváradon Kossuth-utca 9-7 számú háznál lévő társtulajdonukat képező zálogüzlet jogosítványát előnevezett cégtag Klein Miksára ruháztassék át.

Felhívtnak ennél fogva mindazok, kiknek ezen zálogüzletben értéktárgyak vannak elhelyezve, hogy ezen hirdetés kibocsátásától számított 60 nap alatt, mely határ ideig mindkét cégtag egyetemes felelőssége az általuk elfogadott zálogtárgyak értéke tekintetében fenáll, azok rendezése vagy esetleges kiváltása iránt intézkedjenek annyival inkább, mert ezen határidő elteltével Klein M. és fia zálogüzlet átruházás iránti kérelmének az 1881. évi XIV. t. cz. 1 §-a alapján hely fog adni s kilépő cégtag Kálmán Sándor a további felelősség terhe alól felmentetvén, a zálogüzleti jogosítvány Klein Miksa társtulajdonosra átruháztatik, ki a kikötött határidő elteltével visszamaradt zálogtárgyakat a saját cégé alatt ugyanazon felelősséggel és biztosítás mellett tartozik tovább kezelni.

Nagyvárad, 1899. április 17-én.

íj. RIMLER KÁROLY,
r. főkapitány.

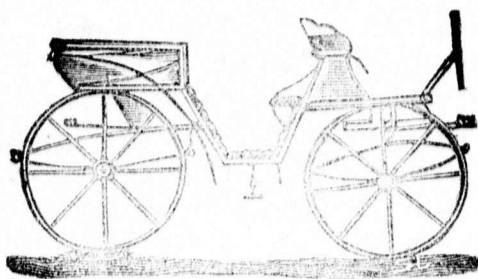
Hirdetmény.

Van szerencsénk tudatni, hogy intézeti helyiségünket **folyó év május hó 1-től** kezdve Kossuth Lajos-utca 4. számú házba helyezük át.

Nagyvárad, 1899. április 22.

Polgári takarékos és segélyszövetkezet.

Polgári takarékpénzfár részvénytársaság.

Bodánszky Lipót kocsigyára, Nagyvárad, Apáczka-utca (saját-ház.)

Tisztelettel tudatom a n. é. közönséggel, hogy

**gyárhelyiségemben nagy raktáron tartok
kész új kocsikat.**

Ajánlok mindenféle fedeles és fedetlen szandlauber gazdasági kocsikat jó erős készítményeket a legjobb körös-fából erős, csinos munkát mutatok be, **és tetemesen leszállított árban** árusítom el.

Gyáram az 1896. évi millenniumi kiállításon is ki lett tüntetve, még pedig szolid és tartós munkáért.

Gyáramban elvállalok mindenféle **kovács, kerékgyártó, szatler és fényező munkákat, ugyszinte mindenféle javításokat**; pontos és gyors elkészítéséről biztosíthatom t. vevőimet megrendelőimet.

Teljes tisztelettel

Bodánszky Lipót,

kocsi-gyáros.

FELIX FÜRDŐ

(NAGYVÁRAD MELLETT.)

Kényelmes közlekedés, vasuton Nagyváradtól félóra kocsin háromnegyedóra távolban. Május és augusztus hónapokban naponta 10, vasárnap és ünnepnapokon 14 vonat közlekedik Nagyváraddal. Az új vasuti állomás közvetlenül a fürdő-telep mellett van.

Az európai híru 49° C. meleg természetes hévíz javalva van: az ízületek és izmok csúszos bántalmainál, idült s különösen savós ízületi loboknál, csonttörések és ficzomok után visszamaradt vastagodásoknál, köszvénynél és annak különböző alakjainál, idegbajoknál, mely rheumatikus alapon keletkeztek (ischiásnál); különböző bőrbajoknál, végre a női ivarszervek bizonyos bajainál, különösen a méh mögötti és közötti izzadmányoknál; belsőleg: heveny és idült gyomor-bántalmaknál, májbajok és vesekövek eseteiben.

Állandó fürdőorvos:

Dr. KAZAY KÁLMÁN.

A különböző igények szerint berendezett nagyszámu szobák napi ára 80 kr. 3 frt között váltakozik, gyógyterem (Coursalon) hirlapokkal, zongora és teke-asztallal. Teraszok szép kilátással. Éttermek, sétahelyek a fürdő telepén és mellette elterülő öserdőben. Az erdőben jó tekepálya van.

Hat tükörfürdő, család- és kádfürdőkön kívül mórfürdők is vannak rendszeresítve.

A régi Felix meder egészen ujonnan lett átalakítva, kényelmes vetkező és pihető helyekkel s mint eddig ezen rendkívüli gyógyhatású a régi forrás felett épült fürdő, meghagyva az ősrégi szokást, közös fürdésre használtatik.

Állandó kitűnő zenekar. Nagyváraddal telephon összeköttetés. Prospektust kívánatra küld bérmentve

a Fürdőkezelőség.